

ПРЫЦЯГНЕННЕ «ШАНХАЙСКАГА ДУХУ»

Чым уражвае ШАС?

23 гады таму назад — у чэрвені 2001-га — у сусветна вядомым кітайскім мегаполісе была створана Шанхайская арганізацыя супрацоўніцтва. З цягам часу рэгіянальная платформа пераўтварылася ў запатрабаваную глабальную пляцоўку, якая стала на чале тэктанічных геапалітычных пераўтварэнняў сусветнага маштабу. Сёлета адбылася знамянальная падзея ў гісторыі арганізацыі — яна пераўтварылася ў «дзясятку» — 4 ліпеня на саміце ў Астане членам ШАС стала Беларусь. Таксама на гэтым форуме старшынства перайшло да Кітая. Чым жа ўражвае ШАС? Каб даведацца аб гэтым на ўласныя вочы, журналісты з больш чым двух дзясяткаў краін (сярод іх — карэспандэнт «Звязды») падчас медыятуру, які арганізаваў Кітайскі Камітэт ШАС па добрасуседстве, дружбе і супрацоўніцтве (КДДС), накіраваліся ў Паднябесную.

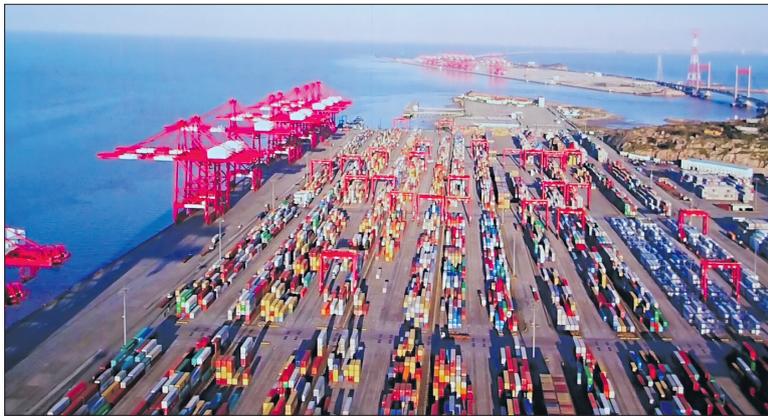
Касмічныя маштабы

Сёлетняе падарожжа па Кітаі пачалося менавіта з пункту адліку, адкуль амаль чвэрць стагоддзя таму назад уласна і пайшоў ШАС, — з Шанхая. Гэта глабальны эканамічны, фінансавы, гандлёвы цэнтр, порт, які ўжо каторы год трымае сусветнае лідарства, а таксама вядучы цэнтр суднаходства і навукова-тэхнічных інавацый. Пералік, вядома, далёка не поўны. Як справядліва адзначылі ў КДДС, Шанхай у поўнай меры адлюстроўвае развіццё мадэрнізацыі ў кітайскім стылі.

Мегаполіс скіраваны на перспектыву, тут увасабляюцца ў жыццё самыя амбіцыйныя праекты. Яскравы прыклад — Шанхайскі міжнародны порт, які ўжо 14 гадоў запар утрымлівае пазіцыю сусветнага лідара. Летась аб'ём перамяшчэння грузаў склаў рэкордныя 49,16 мільёна дваццаціфутаваў кантэйнераў (TEU) (у 2002-м тут было апрацавана каля 400 тысяч кантэйнераў). Пры гэтым знешнегандлёвы абарот Шанхая ў мінулым годзе ўзрос да 4,2 трыльёна юаняў (каля 591,5 млрд долараў).

Порт знаходзіцца не ў межах горада і нават не на кантынентальным беразе. Гэта гіганцкае рукатворнае мегабудаванне на базе тузіна астравоў, яно добра прыкметнае з космасу. Порт уражвае сваім маштабам: яго плошча — звыш 3,6 тысячы квадратных кіламетраў. Сучасныя кантэйнеравыя маюць асадку звыш 12 метраў, а найбуйнейшыя з іх — больш за 20 метраў. І толькі чатыры порты Кітая адносяцца да міжнародных глыбакаводных. Шанхайскі — найважнейшы з іх. Сёння падаецца неадарэчным, што раней сусветныя эксперты лічылі яго «малаперспектыўным» з-за мелкаводдзя і немагчымасці паглыбіць марскую бе-

небывалымі тэмпамі — усяго за тры гады — кітайцы правялі меліярацыйныя і паглыбляльныя работы ў заліве. Узвялі пірсы вакол некалі ціхіх рыбацкіх астравоў Вялікі і Малы Яншань (глыбіня там дасягае 15 метраў). Глыбакаводны порт Яншань быў адкрыты ў 2005-м, з таго часу штогод пашыраецца. Цяпер гэта найбуйнейшы ў свеце аўтаматызаваны кантэйнерны тэрмінал. Выкарыстоўваецца ўнікальнае пагрузачна-разгрузачнае абсталяванне, распрацаванае і вырабленае ў Кітаі. Порт быў ма-

дэрнізаваны з дапамогай стацыянарнай сеткі пятага пакалення (5G). Напрыклад, кранам можа дыстанцыйна кіраваць з адлегласці 100 кіламетраў. У такім жа рэжыме працуе і іншае абсталяванне. Мне давалося пабачыць Яншань — гэта ўвасабленне ў рэчаіснасць карцінкі з будучыні, калі ўся тэхніка працуе без людзей. І гэта ўлічваючы гіганцкія аб'ёмы і адпаведны трафік. Геаграфія глабальная — Яншань узаемадзейнічае з больш чым паўтысячай партуў у больш чым 200 краінах і рэгіёнах свету.

Водным шляхам

Тут дзейнічае бяспошлінная зона. Яе галоўныя функцыі — міжнародны транзіт кантэйнераў, складанне вызваленых ад пош-

партнёрства, пры якім дзяржава з'яўляецца натхняльнікам, стратэгам і галоўным арганізатарам. Прыватны бізнес пераважае колькасцю і мае поўную гаспадарчую самастойнасць у выкананні пастаўленых задач. У акцыянерным таварыстве Shanghai International Port Group (SIPG) у дзяржавы кантрольны пакет. У сваю чаргу, SIPG і дзяржаўная Кітайская кампанія акіянскага суднаходства (COSCO, вядучае месца ў свеце па марскіх кантэйнерных перавозках) з'яўляюцца галоўнымі акцыянерамі шматлікіх спецыялізаваных кампаній, якія маюць уласнасць і бізнес у Шанхайскім порце.

Унікальная і грандыёзная сама па сабе, мадэрнізацыя шанхайскага порта цесна звязана з іншымі, не менш фантастычнымі па амбіцыйнасці, праектамі. У прыватнасці, з перакідкай часткі сцёку рэк Хуанхэ, Янцзы, Хайхэ ў паўночныя раёны краіны праз сетку каналаў: цэнтральны, усходні і заходні. Узведзеная ў сярэднім цячэнні Янцзы (прыкладна ў тысячы кіламет-

рах ад Шанхая) двухкіламетровая плаціна-гідравузел «Тры цясіны» значна падняла ўзровень ракі.

Ужо цяпер баржы водазмяшчэннем да 10 тысяч тон могуць курсіраваць паміж Шанхаем і аддаленым ад яго больш чым на 2300 кіламетраў Чунцзынам, самым густанаселеным горадам краіны і самым буйным унутраным (рачным) портам. Шанхайскі міжнародны порт інвеставаў значныя сродкі ў інфраструктуру ў дзевяці розных партах уздоўж Янцзы. У прыватнасці, з муніцыпальным урадам Чунцзына быў падпісаны дагавор аб будаўніцтве 13 прычалаў для кантэйнеравозаў на суму звыш 340 мільёнаў долараў. Так імкліва развіваецца водная сетка Паднябеснай.

Вадарод плюс 5G

У больш чым 700 кіламетрах на поўнач ад Шанхая знаходзіцца яшчэ адзін важны кітайскі партывы цэнтр, які мае міжнародны маштаб, — Цындаа. Тут размешчаны вытворчыя магутнасці многіх буйных кампаній і прадстаўніцтваў банкаў і многіх міжнародных фірм. Рэгіянальная эканоміка абапіраецца на маштабныя дзяржаўныя прадпрыемствы, сярод якіх — карпарацыя Haier, кампанія Hisense і шэраг іншых.

Цындаа размешчаны на ўзбярэжжы Жоўтага мора, на поўдні Шаньдунскага паўвострава. Незамысловаты порт з'яўляецца цэнтрам марскіх перавозак і міжнароднага гандлю, ён супрацоўнічае з больш чым 450 партамі ў 130 краінах. Цындаа ўваходзіць у топ-10 глабальнага рэйтыngu гаваняў. Ён мае вялікае значэнне для кітайскай эканомікі і сусветнага гандлю.

Гэты порт з'яўляецца адным з найбуйнейшых стратэгічных марскіх вузлоў у Азіі. Выгаднае геаграфічнае становішча робіць яго ключавым пунктам для міжнародных грузаперавозак і супрацоўніцтва ў сферы марской лагістыкі. Цындаа служыць варотамі для экспарту і імпарту тавараў. Порт абслугоўвае шырокі спектр галін, у тым ліку металургію, аўтамабілебудаванне, сельскую гаспадарку і нават вытворчасць электронікі. Яго інфраструктура і магутнасці дазваляюць апрацоўваць вялізныя аб'ёмы грузаў. Многія замежныя кампаніі разглядаюць Цындаа як прывабнае месца для развіцця свайго бізнесу дзякуючы яго партывай інфраструктуры і лагістычным магчымасцям. Гэта ўзмацняе інтэграцыю рэгіёна ў сусветную эканоміку і садзейнічае яго развіццю.

Аўтаматызаваны кантэйнерны тэрмінал у порце высока інтэграваны з прамысловым інтэрнэтам, інтэрнэтам рэчаў, 5G, вялікімі данымі, воблачнымі вылічэннямі, штучным інтэлектам і іншымі перадавымі тэхналогіямі. Найноўшыя тэхналогіі выкарыстоўваюцца для дасягнення інтэлектуальнага прыняцця рашэнняў і сістэматычнага кіравання кантэйнернымі аперацыямі. Гэта вядучы ў свеце і першы ў Азіі цалкам аўтаматызаваны кантэйнерны тэрмінал, а таксама першы інтэлектуальны з'яўлены тэрмінал «вадарод плюс 5G». Тут прымяняюцца некалькі экалагічных прамысловых тэхналогій. Адно з ноу-хау — аўтаматызаваны чыгуначны кран, які абсталяваны вадародным прывадам. Гэта дазволіла скараціць шкодныя выкіды ў атмасферу практычна да нуля. Акрамя таго, на тэрмінале праз тэхналогіі аўтаматызацыі 5G стала магчымым дыстанцыйнае кіраванне адначасова шасцю пад'ёмнымі машынамі. Хуткасць загрузкі (выгрузкі) аднаго кантэйнера — каля паўтары хвіліны.

У Цындаа паспяхова развіваецца Дэманстрацыйная зона рэгіянальнага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Кітай—ШАС. Абапіраючыся на перавагі транспартнага вузла, які спалучае ў сабе марскія, сухапутныя, павятраныя і чыгуначныя перавозкі, тут прыкладаюцца вялікія намаганні для фарміравання бесперабойнага міжнароднага лагістычнага калідора з тым, каб стварыць выхад да мора для дзяржаў — членаў арганізацыі, які арыентаваны на Азіяцка-Ціхаакіяніскі рэгіён. З Цындаа адкрыта 42 маршруты марскіх перавозак, арыентаваных на краіны ШАС. Партывая зона Цяньвань на тэрыторыі гарадскога порта і Цэнтр мультымадальнага транспарту Дэманстрацыйнай зоны Кітай—ШАС цесна ўзаемадзейнічаюць, што павышае лагістычную эфектыўнасць.

Вокны магчымасцяў

У кітайскай сталіцы — свае мегапраекты. На ўсход ад Пекіна, за 30 кіламетраў ад плошчы Цяньаньмэнь, побач з тысячагадовым Вялікім каналам узводзіцца найбуйнейшы ў Азіі падземны інтэграваны транспартны вузел з трохслаёвай падземнай структурай.

Пад яго адведзена звыш 60 гектараў. Плошча забудовы складае каля 1,28 мільёна квадратных метраў. Як адзначаюць спецыялісты, канцэпцыя дызайну гэтага ўнікальнага праекта наватарская, будаўнічыя тэхналогіі перадавыя, прычым большасць з іх з'яўляюцца нетрадыцыйнымі. Падчас маштабных работ былі выкарыстаны тэхналогіі вялікіх даных, воблачных вылічэнняў, інтэрнэту рэчаў.

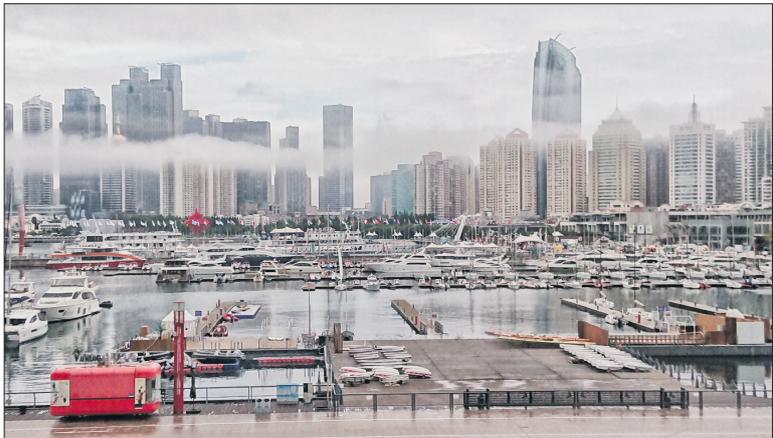
Агульныя інвестыцыі ў рэалізацыю ацэньваюцца ў 20 мільярд юаняў. Чакаецца, што транспартны вузел будзе ўведзены ў эксплуатацыю ўжо налета, а сярэднесутачны пасажырапатак у абодва бакі складзе каля мільёна чалавек. Тут будзе рэалізавана інтэграцыя транспартных функцый з офіснымі, культурнымі і забаўляльнымі і створана новая мадэль «інтэграцыі вакзальнага горада».

Транспартны вузел злучыць цэнтр Пекіна з яго адміністрацыйным субцэнтрам. Да яго будуць далучаны чыгуначныя лініі, уключаючы чыгунку Пекін—Харбін, некаторыя міжгароднія маршруты ў рэгіёне Пекін—Цяньцзін—Хэбэй і некалькі ліній метрапалітэна. Будуць таксама пракладзены наземныя аўтобусныя маршруты. Тут узводзіцца буйны дзелавы раён, даходы ад якога будуць накіроўвацца на будаўніцтва і эксплуатацыю гарадскога рэйкавага транспарту.

Транспартны вузел будзе выконваць функцыю гарадскога тэрмінала. Гэта дазволіць за гадзіну без перасадак дабрацца да новых раёнаў Сюань, а таксама Цяньцзін Бінхай, за 35 хвілін — да міжнароднага аэрапорта Дасін і горада Таншань, за 15 хвілін — да яшчэ аднаго пекінскага аэрапорта Шоўду (да слова, другога па пасажырапатоку ў свеце).

Усе гэтыя падыходы Паднябеснай, якія прыносяць насамрэч уражальныя вынікі, даступныя для вывучэння і пераймання ў рамках Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва. У ШАС развіваюцца плённае ўзаемадзеянне не толькі ў сферы бяспекі, але і эканомікі, гандлю, энергетыкі, тэхналогій. Лічбы паказальныя: летась аб'ём тавараабароту паміж краінамі арганізацыі перавысіў 650 мільярд долараў, што на 20 працэнтаў больш, чым у папярэднім годзе. Як адзначыў генеральны сакратар ШАС Чжан Мін, менавіта «шанхайскі дух» падсілкаваў цікавасць да арганізацыі: «Прынцып «шанхайскага духу» ўвасабляе асноўны змест новага тыпу міжнародных адносін і ўяўляе кірунак развіцця ў бок больш справядлівага, раўнапраўнага і рацыянальнага міжнароднага парадку». Па меркаванні вядомага беларускага палітолага, усходазнаўца Юрыя Шаўцова, узаемадзеянне ў фармаце ШАС, у які Беларусь прыйшла ў якасці паўнаважлага члена, «дае неабсяжныя вокны магчымасцяў. Як мы імі скарыстаемся, залежыць выключна ад нас».

**Мікалай ЛІТВІНАЎ,
Мінск — Шанхай —
Пекін — Цындаа — Мінск,
фота аўтара.**

рагавую лінію. Праграма развіцця порта Яншань была прынята на ўзроўні ўрада. Гэта кантэйнерны порт на аднайменным востраве, які структурна ўваходзіць у порт Шанхая і злучаны з ім мастом Дангхай, які адкрыты ў 2006-м і з'яўляецца адным з найдаўжэйшых у свеце.

лін грузаў і перапрацоўка экспартных тавараў. Праект абышоўся ў больш чым 13 мільярд долараў. Самым буйным інвестарам выступала дзяржава праз кансорцыум з 10 кітайскіх банкаў. Прыцягваліся і замежныя інвестыцыі. Як адзначаюць эксперты, гэта дзейсная мадэль прыватна-дзяржаўнага